

KARTA EWIDENCYJNA OBIEKTU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

**UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI
LUBIŃSKIEJ**

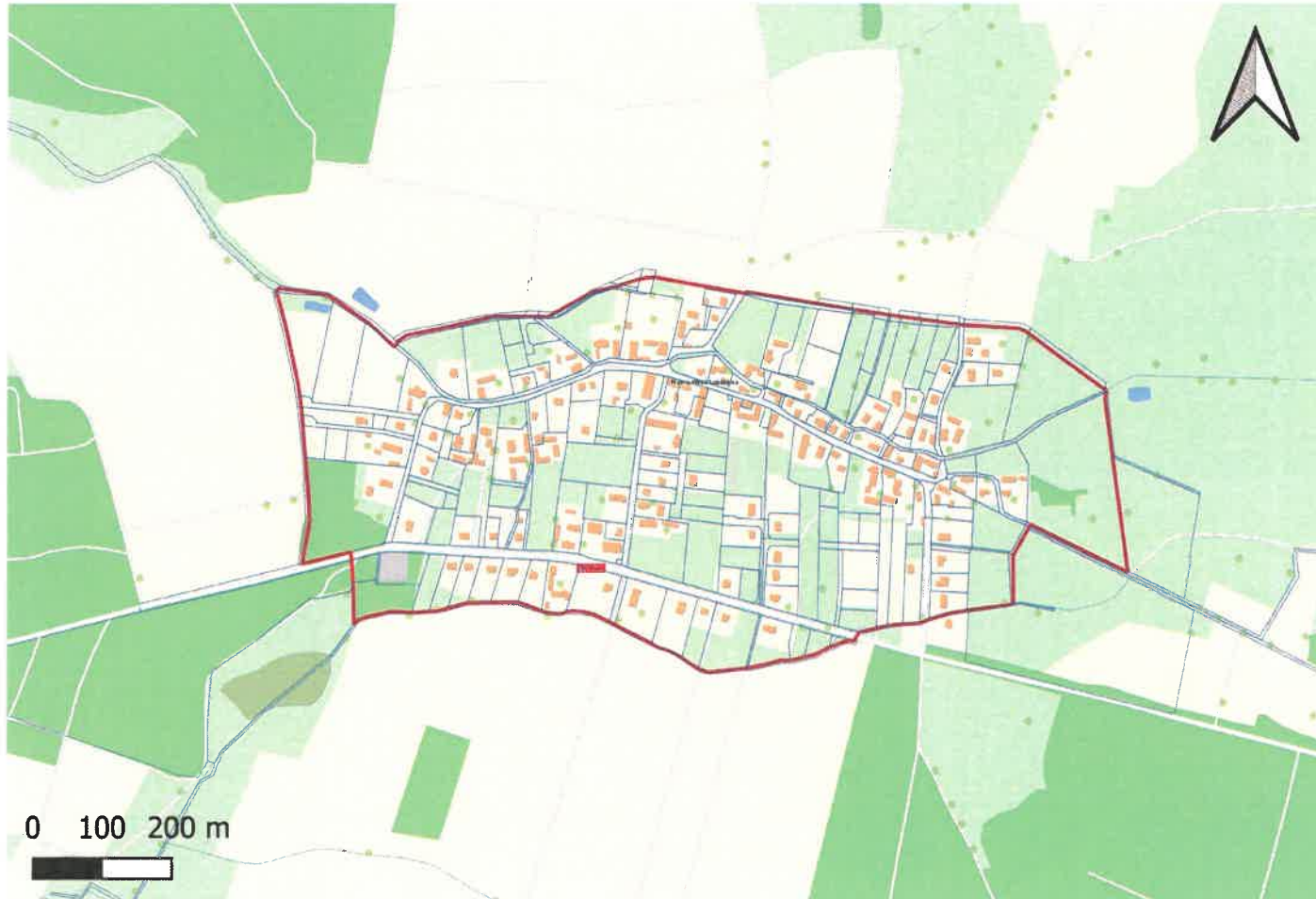
2. Czas powstania

Prawdopodobnie przed 1600 r., XIX w., XX w.

3. Miejscowość

**NOWA WIEŚ
LUBIŃSKA**
(d. Neudorf)

9. Materiały graficzne

Mapa Nowej Wsi Lubińskiej w skali 1:10 000

4. Adres (ulica, nr posesji)

Wieś położona na zachód od Polkowic, przy drodze z Polkowic przez Jakubowo Lubińskie do Przemkowa i Chocianowa, na wschód od drogi wojewódzkiej nr 331 odcinek Polkowice-Chocianów.

Zakres ochrony układu wyznaczony na mapie będącej załącznikiem do karty.

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat polkowicki

Gmina Polkowice

6. Współrzędne geograficzne

51°27'09.3"N 16°02'38.7"E

7. Użytkowanie obecne

8. Stan zachowania

Dobry

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Zagrożenia w postaci:

- gwałtowna rozbudowa wsi
- brak kontroli nad zakresem rozbudowy
- zwiększenie zabudowy przy drodze Nowinki-Parchów
- zwiększenie zabudowy kalenicowej

powodujące zatarcie układu.

Docieplenia budynków mogą wpływać na zróżnicowanie ich elewacji, mając wpływ na utratę jednolitości zabudowy.

Postuluje się:

- zachowanie ulicowego układu wsi;

Zachowanie układu zabudowy w historycznych układach zagród;

- zachowanie historycznych ciągów komunikacyjnych;
- budowanie nowych budynków w obrębie historycznego układu;
- zagospodarowanie nieużytkowanych budynków;
- dostosowanie kubatury nowej zabudowy do zabudowy historycznej;
- zachowanie istniejących brukowanych nawierzchni wewnątrz zagród, chodników, placyków;
- nasadzenia tradycyjnej zieleni, np. kasztanowców, lip;
- występowanie o wydanie zaleceń ws. prac budowlanych, tj. nadbudowy, odbudowy, przebudowy, budowy i rozbioru budynków na terenie układu ruralistycznego z właściwym konserwatorem zabytków.
- wprowadzanie nowej zabudowy w miejsce nieistniejącej obecnie;
- wykonywanie nowej zabudowy z użyciem tradycyjnych materiałów budowlanych.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

Załączniki: 3

1. Historia układu + bibliografia
2. Mapa w skali 1:5000 z zaznaczonymi granicami ochrony układu + mapa historyczna
3. Mapa (Generalstabskarte) + Meßtischblatt

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Monika Szpak - Jędrzejewska 21.03.2025

1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI LUBIŃSKIEJ	6. Zawartość załącznika HISTORIA MIEJSCOWOŚCI
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Historia zabytku:

Nowa Wieś Lubińska położona jest na Nizinie Śląsko-Łużyckiej w mezoregionie Równina Przemkowska. Przez wieś przepływa potok Mokrzyca. Wieś powstała prawdopodobnie przed XVII w., wymieniona na epitafium Karla von Schkopp zmarłego w 1603 r., znajdującego się w ścianie kościoła w Jędrzychowie. Wieś miała zostać zniszczona przez Szwedów w czasie wojny trzydziestoletniej. Pod koniec XVIII w. w Nowej Wsi Lubińskiej znajdował się jeden folwark, karczma, jedno wolne gospodarstwo, 15 chłopów służebnych, 8 zagrodników, 11 chałupników, 7 chałupników wygonowych, razem 44 dymów z 249 mieszkańcami. Właścicielką była wdowa von Massow, będąca także właścicielką pobliskiego Nowego Dworu i tam mieszkającą. W 1845 r. wśród przybytków w Nowej Wsi wymieniono 1 dom gospodarski, kuźnię, szkołę oraz składy – spożywczy i drewna. Ponadto hodowano bydło i merynosy. Pod koniec XIX w. w Nowej Wsi funkcjonowała karczma, a także handlowano końmi i ptactwem. W samym centrum wsi znajdował się duży folwark na rzucie kwadratu. W 1935 r. rozparcelowano 365-hektarowy folwark i przeprowadzono kolonizację. Na jej cele powstała nowa zabudowa na południu wsi. Są to budynki z murowane z cegły z elementami muru pruskiego. Po wojnie na północ od zabudowy przeprowadzono melioryzację i utworzono kanał odprowadzający część wody z przepływającej przez wieś Mokrzycy.

Historyczny układ wsi – ulicówka. Pierwotnie wzdłuż głównej ulicy, będącej na północy dzisiejszej zabudowy. Ulica przebiega wzdłuż Mokrzycy i mogła wcześniej prowadzić od Nowego Dworu bezpośrednio do folwarku w Parchowie. Dzisiejsza droga, biegnąca na południe od Nowej Wsi Lubińskiej powstała prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX w. Pod koniec XIX w. przy alejach łączących obie te ulice stało parę gospodarstw, dopiero w latach 30. XX w., kiedy rozparcelowano majątek i przeprowadzono kolonizację, zaczęto stawiać nowe gospodarstwa przy tych alejach, zagęszczając zabudowę wewnątrz wsi. Zabudowa zabytkowa głównie szczytowa. Budynki mieszkalne przeważnie na planie wydłużonego prostokąta, kryte dwuspadowym dachem. Budynki z lat 30. z dachem naczółkowym. Obecnie układ jest nadal czytelny.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis) 31.03. 2025

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ**Nr 1b**

1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY WSI NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	6. Zawartość załącznika BIBLIOGRAFIA
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Opinia wartościująca:

Wartość naukowa: źródło badań do rozwoju wsi od nowożytności po lata 30. XX w.; wpływ m.in. wojen szwedzkich na powstawanie nowych wsi na Dolnym Śląsku.

Wartość historyczna: jako wsi o proveniencji nowożytnej, świadectwa kolonizacji lat 30. XX w.

Wartość artystyczna: wyraża się poprzez jednolitość zachowanej historycznej XIX-wiecznej zabudowy wiejskiej, zachowane budynki kolonistów z lat 30. XX w.

Literatura i opracowania:

Kardyś Grzegorz, *Z dziejów wsi gminy Polkowice*, Polkowice 2018, s. 179-194.

Źródła historyczne:

Zimmermann, Friedrich Albert, *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien. 10. Bd.*, Brzeg 1791, s. 280;

Knie, Johann Georg, *Alphabetisch-statistisch- topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien: nebst beigefügter Nachweisung von der Eintheilung des Landes nach den Bezirken der drei königlichen Regierungen, den darin enthaltenen Fürstenthümern und Kreisen, mit Angabe des Flächeninhaltes, der mittlern Erhebung über die Meeresfläche, der Bewohner, Gebäude, des Viehstandes usw. - 2. verm. u. verb. Aufl.*, Wrocław, 1845, s. 432.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

21.03.2025

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ**Nr 2a**

1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI LUBIŃSKIEJ	6. Zawartość załącznika MAPA Z WYTYCZONYMI GRANICAMI HISTORYCZNEGO UKŁADU RURALISTYCZNEGO
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

31.03.2025

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2b

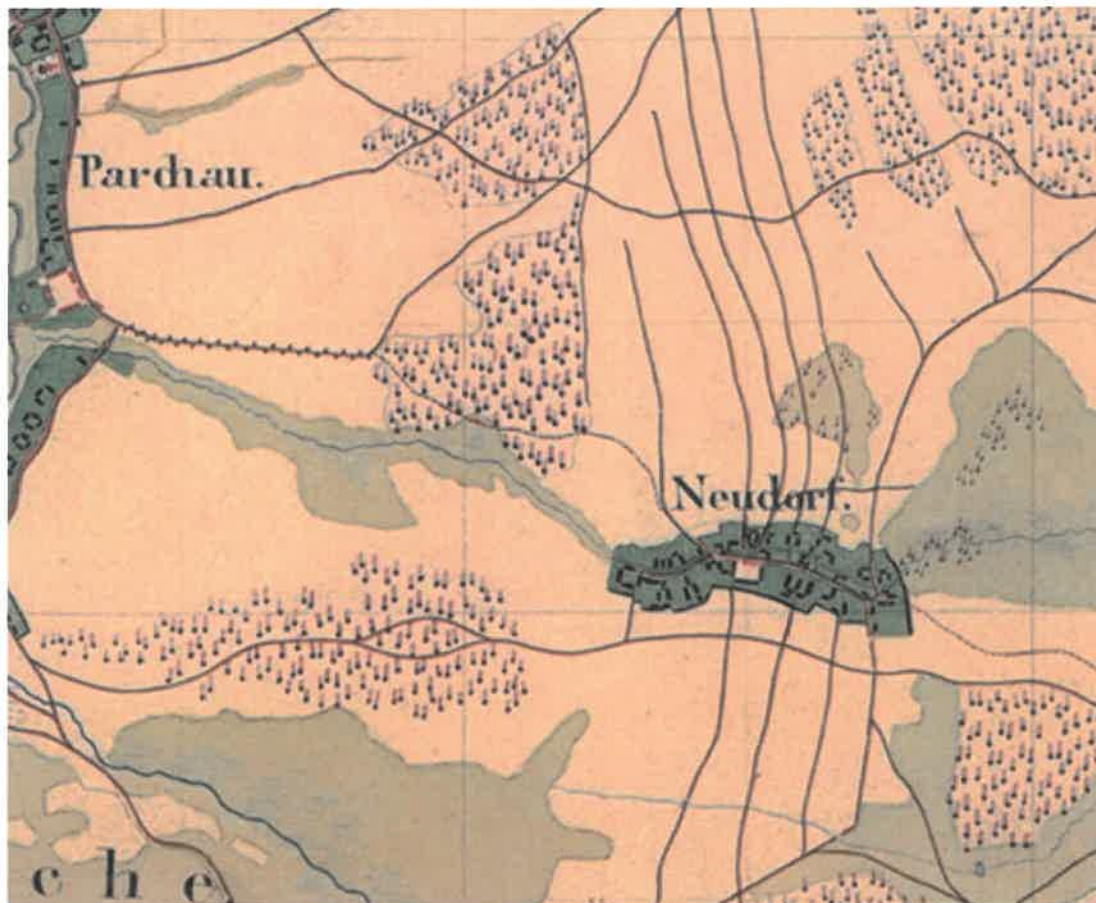
1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI LUBIŃSKIEJ	6. Zawartość załącznika MAPA ARCHIWALNA Atlas Śląska
2. Gmina	POLKOWICKI		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Archiwalna mapa z ok. 1750 r. (Atlas Silesiae id est Ducatus Silesiae generaliter (...))

Opracowanie załącznika:
(data i podpis) 31.03.2015
[Signature]

1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI LUBIŃSKIEJ	6. Zawartość załącznika MAPA ARCHIWALNA Preußische Urmeßtischblätter
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Archiwalna mapa topograficzna z ok. 1824 r. (Preußische Urmeßtischblätter [Schlesien]), skala 1:25 000

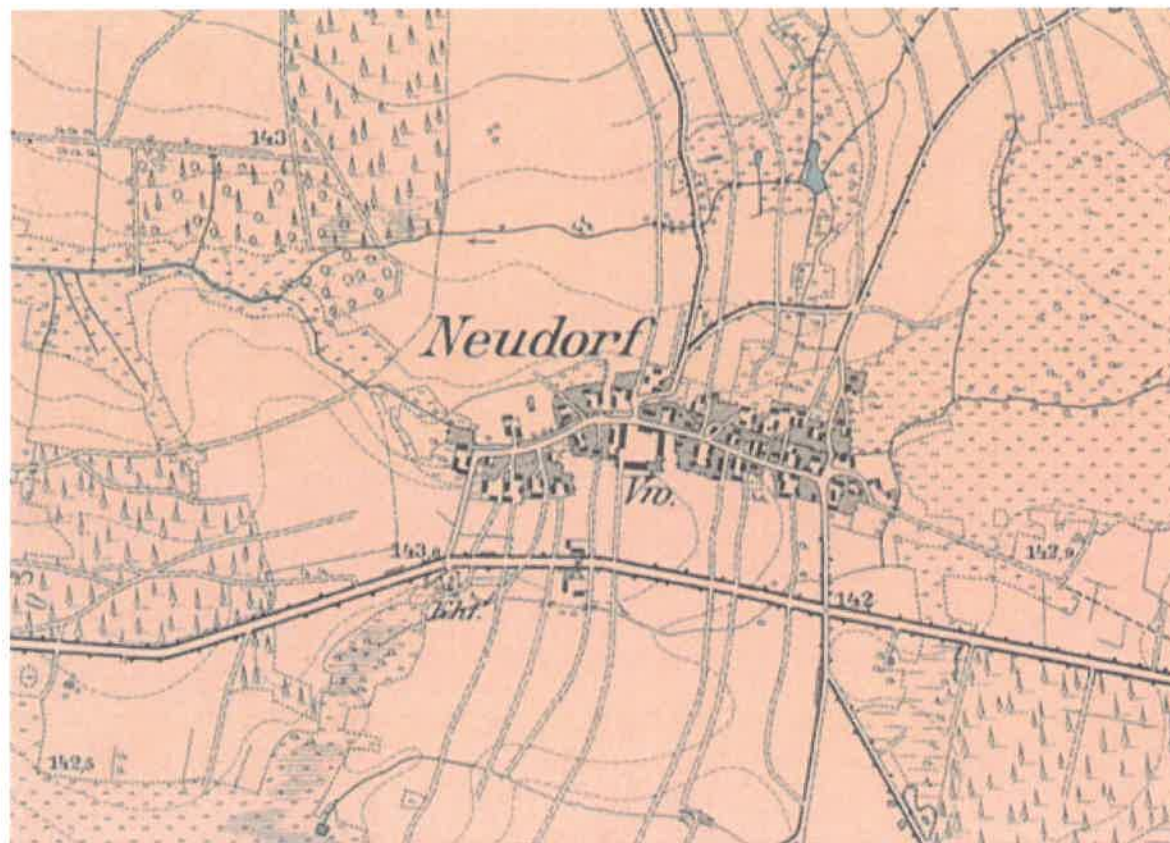
Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

24.03.2022

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 3b

1. Miejscowość	NOWA WIEŚ LUBIŃSKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres UKŁAD RURALISTYCZNY NOWEJ WSI LUBIŃSKIEJ	6. Zawartość załącznika MAPA ARCHIWALNA MEßTISCHBLATT
2. Gmina	POLKOWICE		
3. Powiat	POLKOWICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Archiwalna mapa topograficzna z 1888 r. (Messtischblatt), skala 1:25 000

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

31.03.2025
[Signature]